

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

s největší nevolí ve jmenovaném městě D. zjistiti a uslyšeti jsem musel, že zde před nemnoha roky mnoho křesťanských domů, od farního kostela ne více než 60 až 70 kroků vzdálených, Židům postoupeno bylo, a toto nyní s křesťany a zvláště mládež pohromadě a společně žijí, že (ať pomlčím o největším zneuctívání kostelních obřadů, processí a jiných pobožností, jež ve farních kostelích lze viděti a slyšeti) nic jiného než největší nebezpečství ke zhoubnému svádění duší před očima mají, při čemž ještě nejtrapnějším jest, že žid. mrtvoly v každý čas bezprostředně vedle hřbitova a farního kostela se vozí; ačkoliv jsem toto nebezpečství pro duše při zmíněné kanonické visitaci uvedenému opočenskému regentovi sám osobně naznačil a o přesídlení neb raději odstranění uvedených domů žid. žádal a i s počátku uvedenému panu hraběti z Colloredo žádost ze dne 11. října 1727 a 4. března 1728 v Chrastí písemnou v té věci podal, dle jisté zprávy, jen na odklad toho jmenovaného regenta, docela nic se nestalo; nehledě k tomu, že uvedené žid. domy dle královského krajského úřadu nařízení a nejmilostivěji vydaného cis. a král. generálního rozkazu a také od Vašich Excel. a Milostí vydaného poručení ani přemístěny ani odstraněny nebyly, vůbec do té doby že nic se nestalo. Zda nyní Vaše Excel. a Milosti v této nad míru pro veřejnost důležité věci sami zakročiti ráčejí, ponechává se jejich milostivému uvážení.

Vašim Excel. a Milostem se poroučí

Václav Koschinský, biskup v Hradci Králové.

V Chrastí, 2. března 1729.

Sporměsta s Jakubem Moysesem (Obecní kronika).

Trvajícím válkou, vojenským ubytováním a průchody vojska vyčerpána byla zdejší obecní pokladna, i pomyslelo se na to, jak by se nedostatku tomu mohlo odpomoci; usneseno tedy, aby r. 1721 Jakubu Moysesovi emphyteuticky prodaný dům křesťanský znova byl prodán, poněvadž uvedený Moyses připadající naň z domu toho daň do důchodu obecního nejen neplatil, ale ani platiti nemohl.

Avšak vrchnost přípisem ze dne 16. dubna 1743 nedovolila ani prodej uvedeného domu ani vypuzení Žida z města, poněvadž nechtěla postrádati platu, jež Žid vrchnosti jako ochranné, „Schutzgeld“ platil, v případě však, že by dům nezbytně nutno bylo prodati, měl býti prodán takové osobě, jež by vrchnosti ono „ochranné“ platila, neb měla obec sama tento závazek na se vzíti. Proti tomu rozhodnutí protestovala obec zdejší, při čemž se odvolávala na privilegium ze dne 30. srpna 1616, jež císařem Ferdinandem II. bylo potvrzeno, a dokazovala, že požadavek vrchnosti, aby sama místo Žida 25 zl. 30 kr. ročně „Schutzgeldu“ platila, nezákonný jest. Avšak rozhodnutí, které dne 27. září 1743 došlo, bylo totiž jako ono ze dne 16. dubna, neboť vrchnost trvala na tom, aby obec sama nebo ten, kdo dům ten koupí, váznoucí na něm „Schutzgeld“ do vrchnostenského úřadu odváděla. Jak záležitost tato skončila, není nikde zaznamenáno.

Požár v Dobrušce a jeho následky.

Hrozným požárem, který dne 9. května 1806 dopoledne zničil celé město, vyhořelo úplně i všech 5 domů žid. i se synagogou. Druhého dne pak spadnuvší zdí domu Wertheimerova zabita byla žena náhodou kolemjdoucí.

Po požáru chudý soused a nádeník dobrušský Žlutek, nemoha pro svou chudobu vyhořelý gruntček sám si vystavěti, prodal se svolením magistrátu své spaleniště Židu Israeli Marku Pickovi, který ihned do-

mek stavěti počal, proti čemuž, jakož i proti samému prodeji mnozí sousedé na odpor se stavěli. Byvše u magistrátu oslyšeni, od nepravých rádců podněcováni, srotili se vespolek a násilně rozbořili všechno, co tu dosud bylo vystavěno; a tak se v pátek dne 20. června 1806 dopustili skutku přenáhleného, nepředloženého a nezákonného, v němž nemalou vinu

E. Zinner

měl a nesl sám magistrát svým nerozvázným svolením. To se ovšem hned za veřejné násilí a vzbuření pokládalo a hrdelním soudem vyšetřovalo, do kteréhož vyšetřování i mnoho přednějších měšťanů pojato a zapleťeno bylo. Po mnohých teprve letech, když se věc náležitě vyšetřila a vyjasnila a sousedstvu přes 1600 zl. outrat nadělala, vyneseno rozsudek, že Žid k držení sousedského domu křesťanského žádného práva nemá, obžalovaní pak sousedé z rušení služebnosti byli od císaře od všeho dalšího vyšetřování a trestu osvobozeni.

R. 1810 vznikl opět spor mezi zdejšími obch. a Židy, jehož následkem bylo, že smlouva z r. 1721 mezi občanstvem a Židy uzavřená, dle níž Židé veškeré své potřeby v městě samém kupovati měli, vysokou zemskou vládou byla zrušena a Židům dovoleno, aby životní své potřeby kupovali, kdekoliv jim libo.

R. 1841 nedal magistrát Židu Josefu Pickovi povolení, aby směl obývati najatý dům křesťanský. Proti tomuto rozhodnutí podal Pick odvolání, ale to bylo zamítnuto.

Seznam nynějších židovských rodin v Dobrušce.

1. Rudolf Kornfeld, majitel domu č. 526 a velkoobchodu zbožím koloniálním; manželka Hermína, děti: Karel a Zdeněk.
2. Bedřich Kornfeld, majitel pravovárečného domu č. 8 a zasilatelství textilní; manželka Anna, dcera Hanna.
3. Karel Fleischer, spolumajitel firmy Eisler & Fleischer, továrny a zasilatelství zboží bavlněného; manželka Olga, syn Jan, dcera Hana.
4. Bedřich Leděč, vdovec-soukromník, majitel pravovárečného domu č. 13.
5. Arnošt Leděč, syn předešlého, majitel obchodu sukny, látkami a krejčovskými přípravami, manželka.
6. Inženýr Arnošt Tausik, majitel domu č. 186, ředitel tkalcovny; manželka Marie, syn František.
7. Bohumil Adler, majitel obchodu zbožím galanterním, pleteným; manželka Emilie, synové Karel, Otto, dcera Helena.
8. Helena Meislová, soukromnice-vdova, majitelka pravovárečného domu č. 20, všechny děti zaopatřeny mimo Dobrušku.
9. Pavla Bergmannová, vdova-soukromnice.